

ВИКОРИСТАННЯ МУЗИКОТЕРАПІЇ В ПСИХОЛОГІЧНІЙ КОРЕКЦІЇ ДІТЕЙ З ЕМОЦІЙНИМИ ПОРУШЕННЯМИ

Ткемаладзе З. П.

*викладач кафедри музично-інструментальної підготовки вчителя
Комунального закладу «Харківської гуманітарно-педагогічної академії»
Харківської обласної ради*

Бондаренко А. В.

*студентка факультету фізичного виховання та мистецтв
Комунального закладу «Харківської гуманітарно-педагогічної академії»
Харківської обласної ради
м. Харків, Україна*

Музикотерапія є методом, що використовує музику як засіб корекції. Численні методики музикотерапії передбачають цілісне і ізольоване використання музики, як основний і провідний чинник дії (прослуховування музичних творів, індивідуальне і групове музикування). У психокорекції дітей з емоційними порушеннями широко використовується музикотерапія.

Ще в ХХ столітті в Берліні вийшла книга Ю. Брюкнер І. Медераке і К. Ульбріх «Музикотерапія для дітей», в якій дуже детально розглянуті всі можливі види дитячої музикотерапії, включаючи пантоміму і різні способи малювання під музику. Одна з методик, описаних в цій книзі, полягає в навчанні дітей розпізнаванню емоцій.

На першому уроці діти одержують 6 карток із зображенням дитячої особи з різною мімікою: радості, гніву, смутку, здивування, уваги, задумливості.

Автори методики назвали їх «картками настрою». Прослуховуючи музичну п'єсу, діти повинні підняти одну з карт. Якщо всі підняті карти співпадають по настрою з настроєм музики, то емоції, зображені на них, не називаються.

На подальших трьох уроках діти, навпаки, вчать словесно описувати відчуття, що викликаються контрастними музичними творами і співвідносити їх з «картками настрою». Оскільки міміка на «картах настрою» вирішена неоднозначно, то діти можуть відразу після прослуховування одного і того ж твору показати дві різні картки.

Музикотерапія активно використовується в корекції емоційних відхилень, страхів, рухових і мовних розладів, психосоматичних захворювань, відхилень в поведінці, при комунікативних ускладненнях. Музика є засобом, що знижує і знімає емоційну напругу.

Правильний вибір музичної програми – ключовий чинник музикотерапії. Для того, щоб музика контактувала з дитиною, вона повинна відповідати його емоційному стану. Ще в 1916 г. В.М. Бехтерев писав: «Музичний твір, по своєму стану співпадаючий з настроєм того, хто слухає, справляє сильне враження. Твір, що дисгармоніє з настроєм, може не тільки не подобатися, але навіть дратувати» [3].

Спеціальні фізіологічні дослідження виявили вплив музики на різні системи людини. Рядом досліджень було доведено, що сприйняття музики прискорює серцеві скорочення, підвищує темп респірації. Була виявлена підсилююча дія музичних подразників на пульс, дихання залежно від висоти сили звуку і тембру. Частота дихальних рухів і серцебиття змінювалася залежно від темпу, тональності музичного твору.

Фізіологічна дія музики на людину заснована на тому, що нервова система, а з нею і мускулатура володіють здатністю засвоєння ритму. Музика як ритмічний подразник стимулює фізіологічні процеси організму, що відбуваються ритмічно як в руховій, так і у вегетативній сфері. Ритми окремих органів завжди розміряли. Між ритмом руху і ритмом внутрішніх органів існує певний зв'язок. Ритмічні рухи є єдиною функціональною системою, руховим стереотипом. Використовуючи музику як ритмічний подразник, можна досягти підвищення ритмічних процесів організму в строгішій компактності і економічності енергетичних витрат.

Відомо, що ритм маршу, розрахований на супровід загонів військ в тривалих походах, трохи повільніше ритму спокійної роботи людського серця. При такому ритмі музики можна йти дуже довго, не випробовуючи сильної втоми. В той же час марші, які звучать під час парадних ходів, енергійніші. Це декілька підвищує нормальний ритм людського серця в спокійному стані. Тому такі марші надають бадьорості, мобілізації сил. Показано, що ритм вальсу в три чверті надає заспокійливу дію. Не меншою силою дії, чим ритм, володіє музична інтонація. Музика використовує як свою основу, як первинні голосові реакції (плач, сміх, крик), механізмом яких служить безумовний рефлекс, так і що розвинулися пізніше на їх основі умовні інтонації, в яких більше соціально узагальненого значення. Таке поєднання різних інтонаційних основ забезпечує найбільшу виразність.

Серцево-судинна система помітно реагує на музику, що приносить задоволення і що створює приємний настрій. В цьому випадку сповільнюється пульс, посилюються скорочення серця, знижується артеріальний тиск, розширюються кровеносні судини. При дратівливому ж характері музики серцебиття частішає і стає слабкішим. Під дією музики змінюються тонус м'язів, моторна активність.

Активна музикотерапія є коректувально – направленою на активну музичну діяльність: відтворення, фантазування, імпровізація за

допомогою людського голосу і вибраних музичних інструментів. Групова пасивна музикотерапія проводиться у формі прослуховування творів інструментальної класичної музики. Мета прослуховування – змінити настрої дітей, відвернути їх від переживань, зменшити тривогу. Спів – важливий метод активної музикотерапії. Використовуються пісні переважно оптимістичні, життєрадісного характеру, але також такі, які спонукають до роздуму і глибоких переживань.

Проведення музикотерапії вимагає диференційованого підходу при виборі її форм. Дітям з різними проблемами показані різні форми музикотерапії.

Таким чином, різнобічний вплив музики на психіку дитини визначає музикотерапію одним з перспективних сучасних методів естетотерапії. Музика, завдяки своїй властивості впливати на внутрішній світ людини, допомагає звільнитися від душевного дискомфорту, конфлікту, може відновити душевний спокій, створюючи необхідні умови для ефективного навчання й виховання дитини в умовах навчального закладу. Зусилля сучасних педагогів, психотерапевтів-музикознавців створюють необхідні умови щодо широкого використання технік музикотерапії в традиційній роботі педагога, незалежно від наявності в нього спеціальної музичної освіти й суттєво впливати на результати професійної діяльності вчителя.

Література:

1. Петрушин В. И. Музыкальная психотерапия. Теория и практика : учеб. пособие для студентов вузов. Москва, 2000. 176 с.
2. Побережна Г. Педагогічний потенціал музикотерапії. *Мистецтво та освіта*. 2008. № 2. С. 9–12.
3. Шушарджан С. В. Музикотерапия и резервы человеческого организма. Москва, 1998. 364 с.

ПІДГОТОВКА МАЙБУТНІХ ВИХОВАТЕЛІВ ДО ФОРМУВАННЯ МЕДІАКУЛЬТУРИ

Хрінник Є. О.

*аспірант кафедри дошкільної освіти
Криворізького державного педагогічного університету
м. Кривий Ріг, Дніпропетровська область, Україна*

У контексті нашого дослідження під педагогічними умовами розуміємо необхідні й достатні обставини, за яких освітній процес забезпечує виховання у дітей старшого дошкільного віку основ культури використання медіапродукції.